GAZETA TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori: Mercurea si Dumineca, Fói'a, candu concedu ajutóriale. — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl., pe 1/2 3 fl. v. a. Tieri esterne 16 fl. v. a. pe unu anu séu 3 galbini mon. sunátória.

Anulu XXXII.

Se prenumera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serio 6 cr. Tax'a timbrala a 30 cr. de fiecare publicare.

Nr. 18. Brasiovu 21/9 Martiu **1869.**

MONARCHI'A AUSTRO-UNGARICA.

Transilvani'a.

Telegramele

„GAZETEI TRANSILVANIEI".

Bistrit'a 18 Martiu la 7 óre 45 minute, sositu la 8 óre 50 min.

„Conferinti'a intielegintiei districtului Naseudu, 250 insi, primi unanimu concluselе Mercurei. Desbateri serióse, entusiasmu mare. Tramise telegrame salutatórie lui Mocioni si Macelariu pentru initiativ'a in caus'a nationale. —

Moisilu, presiedinte."

Mediasiu 18 Martiu la 5 óre, sositu la 7 óre.

„Conferinti'a intielegintiei romane scaunale dechiara de a sa decisiunea conferintiei din 7 Martiu dela Mercurea. — Ioane Popescu."

PROTOCOLULU

conferintiei inteligintiei romane din Transilvani'a, tienuta in 7 si 8 Martiu st. n. 1869 in opidulu Mercurea.

Siedinti'a I din 7 Martiu.

1. In urm'a apelului domnului consiliariu gubernialu in pensiune Elia Macelariu din 22/10 Februariu 1869, publicatu prin diuarile nationale si aclusu la acestu protocolu sub A. inteligintí'a natiunei romane din Transilvani'a s'a adunatu astadi in opidulu Mercurea in numeru de 400 pentru constituirea

„partitei nationale romane din Transilvani'a"

si pentru statorirea unui modu de procedere solidaria in privinti'a alegeriloru viitórie dietale, in privinti'a dietei din Pest'a, precum si preste totu in privinti'a intereseloru nóstre nationali si patriotice.

La 9 óre diminéti'a toti membrii conferintiei se aflara in sal'a de siedintia.

D. convocatoriu Elia Macelariu iea cuventulu si in o vorbire pre catu de simtita si meduósa pre atatu si de inspirata de cele mai nobile simtieminte nationali, desfasiura motivele, ce i au datu impulsu a convocá inteliginti'a nationala la acésta conferintia, precum si scopulu ce -si l'au prefiptu pentru agendele ei.

Acea cuventare s'aclude la acestu protocolu sub B. (Vomu publica-o. — R.)

2. Se procede apoi la constituirea adunarei si Domnulu Elia Macelariu se proclama unanimu de presiedinte alu conferintiei, éra domnii Visarionu Romanu si Arone Densusianu de notari ai aceleia.

3. Dupa acesa se procede la conscrierea membriloru conferintiei evidenti in consemnarea aclusu la acestu protocolu sub C.

4. Presiedintele dechiara apoi adunarea de constituita si propune, cá insinte de tóte se se invóce prin o rugatiune ajutoriulu Cerescu pentru unu fericitu resultatu alu acestei conferintie.

D. protopresbiteru Ioane Hanea si dupa densulu tóta adunarea rostesce: „Imperate Cerescu!"

5. Presiedintele propune: A se face apromisiune solemna de lealitate, credintia si alipire catra Maiestatea Sa imperatulu si marele Principe alu Transilvaniei Francisciu Iosifu I. si intrég'a casa domnitória, precum si amóre si fratietate facia cu tóte natiunile conlocuitórie, respectarea legiloru sanctionate si eluptarea reformarei celoru pentru romani asupritórie numai pre cale si midilóce legali.

D. Ioane Branu de Lemény este pentru primirea acestei propuneri, inse e de parere, ca dupa vorbele „natiunile conlocuitórie" se se adauga: „pe bas'a perfectei indreptatiri egale nationale".

Adunarea primesce propunerea presiedintelui cu adausulu dlui Branu.

6. D. Augustinu Horsia descopere adunarei, ca este tramisu a representá in conferintia pe junimea romana din Pest'a, esprime in numele ei multiamita domnului convocatoriu si presiedinte Elia Macelariu pentru initiativ'a luata si spera cu junimea din Pest'a, ca conclusele conferintiei voru fi in perfecta armonia cu interesele si drepturile neprescriptibile ale natiunei romane.

Adunarea intempina cu manifestari de bucuria acea descoperire, éra presiedintele esprime multiamit'a adunarei pentru interesarea viua, cu carea junimea romana din Pest'a se aratá catra caus'a nóstra nationala.

7. D. Augustinu Horsia insinua conferintiei urmatóri'a propunere:

„Conferinti'a se se dechiare de solidaria si minoritatea se se supuna votului maioritatii."

Vorbindu mai multi insi contra acestei propuneri si nimenea pentru densa, presiedintele o amana pana la altu momentu alu conferintiei.

8. Presiedintele pune apoi la desbatere punctele din apelulu convocatoriu.

La propunerea dlui Visarionu Romanu se primesce ordinea inversa a aceloru 2 puncte, adica cá se se desbata mai antaiu punctulu 2 despre modulu de procedere solidaria, si apoi punctulu 1 despre constituirea partitei nationale in Transilvani'a.

Antaiulu insinuatu la cuventu pentru obiectulu din desbatere dlu Visarionu Romanu dovedesce prin argumente tari si numeróse, ca romanii din Transilvani'a trebuie se stè neclintiti pre langa cunoscutulu loru programu nationale, si propune, cá facia cu diet'a pestana si anume cu alegerile viitórie pentru acea dieta, conferinti'a se se dechiare pentru o pasivitate absoluta.

La acésta propunere, intempinata de intrég'a adunare cu aplause prelungite, se desvólta in conferintia o desbatere din cele mai seriése si mai frumóse.

Mai antaiu dlu consiliariu de sectiune la ministeriu Iosifu Hosszu se respica in contra acelei propuneri, pentruca e de parere, ca calea pasivitatii nu ne duce la scopu, si face o contra-propunere pentru activitate electorale facia cu diet'a din Pest'a.

Domnii Ioane Muresianu, Dr. Ioane Ratiu, Arone Densusianu, Axente Severu, Ioane M. Moldovanu, Dr. Avramu Tincu, parochulu Vlassa si presiedintele vorbescu cu argumente tari intre aplausele insufletite ale adunarei pentru propunerea domnului Romanu, éra DD. Ioane Puscariu consiliariu de sectiune la ministeriu si Samuilu Porutiu consiliariu regescu si secretariu gub. pentru propunerea dlui Hosszu.

Dupa ce in fine ambii propunatori mai vorbescu cate odata, discusiunea se incheia si presiedintele, resumandu, pune la votu mai antaiu parerea minoritatii pentru activitate, pentru care din tóta adunarea votéza numai patru insi, éra maioritatea este preste totu pentru propunerea dlui Visarionu Romanu.

Dupa votare presiedintele enuncia:

Conferinti'a inteligentii natiunei romane din Transilvani'a se dechiara intrega — afara de **4** membri — pentru pasivitate absoluta a natiunei romane din Transilvani'a facia cu alegerile viitórie la diet'a din Pest'a.

9. Presiedintele da spre citire unu telegramu sositu dela comitetulu nationalu romanu din Temisiór'a, prin care saluta conferinti'a si i doresce resultate fericite.

La propunerea presiedintelui se decide:

A se esprime acelui comitetu multiumita si ai tramite asemene salutare fratiésca din partea conferintiei prin telegrafu. Dupa acést'a siedinti'a se suspende pe o diumetate óra.

10. La redeschidere dlu presiedinte propune, ca dupa ce conferinti'a s'a dechiaratu in principiu pentru pasivitate si dupa ce acésta s'ar puté intielege in mai multe moduri, adica cá alegatorii se iè parte la alegerea de deputati, dara acestia se nu intre in dieta, séu cá in cercurile, unde alegatorii nostri suntu in maioritate, se aléga, si unde nu suntu se nu aléga: Conferinti'a se se respice intr'unu intielesu, care se delature tóta dubietatea.

Dlu Axente Severu motivéza necesitatea acestei respicari, si este pentru propunerea presiedintelui.

D. Visarionu Romanu este de parere, ca „Pasivitatea absoluta" cuprinde in sene esplicare destulu de chiara; dar' pentruca a mai venitu lucrulu inainte propune: cá conferinti'a se primésca acea pasivitate in sensulu: ca romanii ardeleni se se abtiena absolutu in totu loculu dela verce participare la actulu de alegere pentru diet'a din Pest'a: Asia dara nici se aléga nici se mérga acolo.

Acésta propunere e sprijinita de tóte partile, si se primesce de intrég'a adunare.

11. Presiedintele pune la ordinea dilei punctulu 2 din programa „constituirea partitei nationali romane din Transilvani'a".

D. Arone Densusianu face in acestu obiectu o propunere din 8 puncte, pe care inse, dupa ce dlu presiedinte pune pe més'a adunarei unu proiectu de memorandu de acelasi sensu, si o retrage.

D. presiedinte crede, ca acelu punctu s'ar deslegá astadata mai bine prin alegerea unui comitetu nationalu centrale, care -si are bas'a sa in mai multe concluse ale adunantieloru nóstre nationale din trecutu.

Acceptandu adunarea acésta parere, siedinti'a se suspende pe 1/4 de óra pentru o intielegere in privinti'a membriloru, din cari ar' fi a se compune acelu comitetu.

La redeschiderea siedintiei presiedintele róga pe adunare, a decide mai antaiu, ca unde are a fi presiedinti'a acelui comitetu si apoi, ca din cati membrii se se compuna?

Adunarea decide cu unanimitate: Ca resiedinti'a comitetului se fia cá si in trecutu Sibiiulu si cá acest'a se constè din 25 membri impreuna cu presiedintele.

12. Se da apoi cetire unei liste, compuse in consultarea preliminaria despre membrii, cari ar' fi se compuna comitetulu.

Adunarea proclama de membri ai comitetului nationale centrale pre domnii:

1. Elia Macelariu, consiliariu gub. in pens.
2. Georgiu Baritiu, directoru si redactoru alu fóiei literarie „Transilvani'a“ etc.
3. Ioane Hanea, protopresbiteru, vice-presiedinte alu „Asociatiunei romane transilvane“ si v.-pres. I alu „bancei de asecuratiune Transilvani'a“ etc.
4. Iacobu Bologa, consiliariu aulicu in pens.
5. Nicolae Popea, protosingelu.
6. Ioane Antonelli, vicariu.
7. Elia Vlassa, canoniciu.
8. Dr. Ioane Ratiu, advocatu.
9. Ioane Branu de Lemeny, capitanu supremu in pensiune.
10. Visarionu Romanu, proprietariu si insp. alu „bancei de asecuratiune Transilvani'a“.
11. Dr. Nicolae Stoia, medicu.
12. Dr. Ioane Nemesiu, advocatu.
13. Ioane M. Moldovanu, profesoru.
14. Ioane G. Ioanu, comerciante si propr.
15. Ioane Rusu, protopresbiteru.
16. Augustinu Munteanu, advocatu.
17. Gavrila Manu, jude supr. in pensiune.
18. Simeonu (cav.) Balintu, protopresbiteru.
19. Axente Severu, proprietariu.
20. Ioane Pamfiliu, protopresbiteru.
21. Dr. Avramu Tincu, advocatu.
22. Arone Densusianu, advocatu.
23. Nicolae Gaetanu, advocatu.
24. Ioachimu Muresianu, vice-notariu.
25. Demetriu Iuga, comerciante.

13. La propunerea d. vicariu Petru Popu: Adunarea proclama unanimu de presiedinte alu acelui comitetu pe d. Elia Macelariu.

14. Adunarea decide mai departe: Cá comitetulu se póta tiené siedintia si conclude de cate ori voru fi facia celu pucinu optu membri, inse presiedintele se invite la tóte siedintiele pe toti membrii comitetului.

15. Presiedintele propune adunarei unu operatu gata pentru unu memorandu, ce, dupa parerea sa, ar' mai fi a se face din partea conferintiei, cá motivare la conclusele ei de adi, fiindu inse acestu operatu cam voluminosu si fiindu si timpulu inaintatu:

Se concede la o comisiune de 5, compusa de DD. Dr. Ratiu, Ioane M. Moldovanu, Iacobu Bologa, Dr. Tincu si Ioane Branu de Lemény, cari in siedinti'a de mane se-si dé opiniunea asupra'i.

16. La propunerea dlui Ioane M. Moldovanu: Conferinti'a accepta cu unanimitate de a sa petitiunea substernuta Maiestatei Sale imperatului si marelui Principe alu Transilvaniei Francisc Iosifu I. in 30 Decembre 1866 prin plenipotentiatii Georgiu Baritiu si Dr. Ratiu provediuta de 1493 subscrieri si dadata din 31 Octobre 1866 si esprime protocolarminte multiamit'a si recunoscinti'a sa numitiloru barbati pentru zelulu dovéditu si cu acea ocasiune intru aperarea si sustienerea drepturiloru nóstre.

Amintit'a petitiune se aclude la acestu protocolu sub D.

Cu acestea siedinti'a de astadi se incheiá. —

Siedinti'a II din 8 Martiu.

17. La 9 óre diminéti'a presiedintele deschide siedinti'a punendu la ordinea dilei mai antaiu citirea protocolului siedintiei trecute, care dupa unele modificari se autentiká.

18. Presiedintele comunica o charthia sosita in ór'a acesta din partea inteligentiei romane din districtulu Fagarasiului, prin care acést'a tramite conferintiei salutari cordiale si-i uréza soliditate.

Adunarea primesce cu multa bucuria si vii aplause acésta impartesire.

19. Se pune la ordinea dilei referad'a comisiunei de 5 despre proiectulu de memorandu.

Dr. Tincu, cá referinte alu comisiunei impartesiesce opiniunea acesteia, cá proiectulu se se concréda comitetului nationalu centralu spre ai dá form'a corespundiétória si a face cu elu intrebuintiarea in modulu celu mai corespundietoriu interesseloru nationale.

Conferinti'a primesce acésta propunere.

20. Presiedintele propune, ca romaniloru si serbiloru din Ungari'a si Banatu, cari in comitetele loru nationali din Timisiór'a, Neoplant'a si Becskerek au datu expresiune de simpathia pentru romanii din Transilvani'a, se li se exprime asemene protocolarminte fratiésc'a multiamita si recunoscintia, cum si firm'a asecurare despre acelesi simpathii.

Conferinti'a primesce unanimu si cu mare insufletire acésta propunere.

21. Ne mai findu nici unu obiectu de pertractatu:

Presiedintele prin o vorbire scurta multiamesce membriloru conferintiei, pentruca — pre langa tóte greutatile unei calatorii in timpu de érna si atatu de nefavoratoriu, au acursu totusi intru unu numeru atatu de considerabilu din tóte partile, ce dovedesce celu mai inflacaratu zelu pentru interesele nationali, si pentruca sub intregu decursulu desbatériloru au doveditu o maturitate si soliditate exemplaria.

22. D. protopresbiteru Ioane Hanea si dupa densulu d. profesoru Ioane M. Moldovanu multiamescu in numele adunarei prin cuvinte alese si purcese din anim'a presiedintelui pentru conchiamarea conferintiei si pentru intielépt'a conducere a desbatériloru. La care adunarea consimte cu: „Se traiésca!“

23. Siedinti'a se suspende apoi pe $^1/_2$ óra pentru redactarea protocolului siedintiei de adi.

Dupa redeschidere acelu protocolu se citesce si „se verifica“.

Dupa verificare protocolulu se incheiá si subscriese. —

Mercurea in 8 Martiu (24 Febr. 1869.

Elia Macelariu m/p.
presiedinte.

Visarionu Romanu m/p.
Arone Densusianu m/p.
notarii conferintiei.

Onorabil'a Redactiune a „Gazetei Transilvaniei“ este rugata, cá se aiba bunatate a dá locu acestui protocolu in colónele pretuitei fói.

Mercurea 10 Martiu 1869.
(S'a primitu in 17 Mart. — R.) Vis. Romanu.

Brasiovu 19 Martiu. Eri se fini actulu alegerei deputatiloru din districtulu Brasiovului. Din 2917 inscrisi, 1564 insi si-au datu voturile, prin urmare 1353 insi s'au abtienutu dela alegeri. Dovada e cifra, ca romanii afara de vreo doi uimiti au tienutu pasivitatea absoluta. Sasii si ceilalti alesera pe Friedr. Bömches cu 1306 si pe Friedr. Wächter cu 1231. Em. Trauschenfels capatá 354 si Dr. Otrobán 218 voturi. —

Din muntii apuseni.

Abrudu 5 Martiu. Conferinti'a romaniloru din 4 Martiu, conchiamata la Abrudu spre consultare in obiectulu alegerei, a fostu cercetata de unu numeru impunetoriu de inteligenti si poporu, care pre langa tóte, ca timpulu ploiosu cu ventu si nea mestecatu erá fórte nefavoratoriu, totusi au concursu din tóte partile muntiloru; dovada ca romanulu nu este trandavu, se ingrigesce de sórtea si viitoriulu seu si la loculu, unde este de a se consulta despre acestea, alérga fara pregetu, precum alérga cerbulu insetatu spre a se stempara la isvorulu rece si binefacatoriu. — Nici nu vomu puté conta la imbunatatirea sórtei nóstre celei vitrege, decatu numai asia, déca in timpuri grele, in timpuri de nepaste, in timpuri decidetórie, precum suntu cele presente, nu ne vomu lasa dominati nici de influintí'a pasiuniloru, pentru a caroru asteptare suntu si potu fi mii de prilegiuri cautate de inemicii causei si ai natiunei nóstre si aruncate in cale-ne spre a face servitiulu demonicu, nici de influintí'a unoru interese marsiave de castigu, ci cu resolutiune matura fara siovaituri si fara de a schimba colori, in cate chipuri ne vine la socotéla, asia catu nici se fimu huliti de romani rei si indiferenti, dar' nici se ne stricamu cu stapanii, nu ne vomu retrage nici la unu momentu decidetoriu in causa'a si viitoriulu nostru, ci vomu inainta solidari la tient'a comuna, nu vomu crutia nici jertfa nici ostenéla in nobil'a emulatiune de a fi in frunte la mersulu prefiptu in caus'a nationale, si dela care a ne abate ori a ne retrage ne este crima de tradare.

Conferinti'a din 4 Martiu ne dede viua dovada, ca poporulu romanu din muntii apuseni, care totudeun'a si cu deosebire la anulu 1848 s'a purtatu demnu de numele si glori'a strabuniloru sei si au salvatu onórea nationale, este, si sta neclatitu la postulu seu, este maturu si capace pentru rolulu ce trebuie se'lu pórte in lupt'a santa pentru patria si natiune.

De o seriositate adenca se vedea a fi cuprinsu fiacare din membrii numerósei adunari facia cu momentuositatea cestiunei, pentru a carei resolvare convenise, dar' resoluti si neintimidati, contrar. despre fii unui poporu cu putere de viétia, care atatia secoli au purtatu jugulu sclaviei fara de ai fi garbovita, ori instrainata dela trupin'a loru, nici a presupune nu este ertatu. —

Pela $11^1/_2$ óre antemedinale constituinduse adunarea, s'au inceputu consultarile, la care au participatu multi din cei presenti, si dupa o discusiune, ce au duratu pana la 3 óre dupa amédi, desbatenduse obiectulu din totu punctulu de vedere si cu o privire patrundiétória la tóte eventualitatile, resultatulu, ce era de prevediutu, a fostu, ca intrusiduse toti cei de facia la una parere, fara de a se fi ivitu vreo divergintia, presidiulu a enunciatu vointi'a unanima de a nu lua parte la alegeri pentru diet'a viitória, si decisiunea s'a formulatu in urmatoriulu

CONCLUSU:

Pre candu nu putemu resiste sentiului nostru de a ne exprima indignatiunea produsa prin necorespundietóri'a tienuta a catoruva deputati romani, cari fara de a avé mandatulu natiunei, ba in apriga contradicere cu deseori esprimat'a opiniune publica a romaniloru, au participatu la sesiunea trecuta a dietei din Pest'a, pentru acesta folosindune de acésta ocasiune dechiaramu, ca acei singuratici n'au corespunsu dreptéloru dorintie ale natiunei romane; ne tienemu de a nóstra datorintia, ce ni o impune positiunea nóstra de dreptu, a considera:

Ca Transilvani'a cá tiér'a autonóma dupa legile fundamentale de statu, pre langa tóte incercarile venite dela voitorii de a o cuceri, s'a bucuratu totudeun'a de legislatiunea sa propria si cá atare dupa legile sale s'a administratu;

Ca uniunea Transilvaniei cu Ungari'a avenduse in vedere defectele legiloru din an. 1848, ... de órace, precum de obste este cunoscutu, Transilvani'a si dela an. 1848 incóce, anume in anii 1863, 1864 si 1865 au avutu diet'a sa propria, unde s'au adusu legi, ce pe cale constitutionala s'au sanctionatu si promulgatu;

Ca diet'a Ungariei, in care s'a precipitatu legea uniunei, ... vota aceea lege, mai inainte de a se fi desbatutu in diet'a Transilvaniei si a se fi acceptatu cu o cuvenita consideratiune a tuturoru intereseloru patriei si in specie cu consideratiune natiunei romane, care pe calea legala prin ambi factori ai legislatiunei fusese suscputa intre natiunile regnicolarie, si cá atare este unulu din factori politici ai Transilvaniei;

Ca ordinatiunea ministeriala, prin care se escriu alegeri la o alta dieta in Pest'a -si are de basa o lege, la a carei aducere Transilvani'a, cá atare*) n'a participatu, dara prin aceea interesele natiunei romane suntu vatamate;

in considerarea celoru premise adunarea seratorésce

Dechiara:

Dupace alegerea este unu dreptu, ce nimenu nu se póte obtrude, éra a se folosi de acestu dreptu intre impregiurarile de facia pentru romani ar' fi unu prejudetiu si ar' insemna, ca de bunavoia ai resemnatu de drept'a loru causa; fara de a ne pune executarei legiloru, fiirearu acelea ori catu de aspuritórie, la alegerea viitórie pentru diet'a din Pest'a nu vomu lua parte; din contra nu vomu intrelasa nimicu pentru valorarea dreptéloru pretensiuni, ce se cuvinu si cu totu dreptulu le-au mentatu natiunea romana in patri'a sa. —

Dupa acésta adunarea a purcesu la alegerea unui comitetu centralu si a mai multoru comitete filiali spre constituirea partitei nationale, care a voru pune in relatiune cu comitetele nationali, alegunde in patria spre a midilocí o solidaritate si a purcedere uniforma in caus'a nationala.

Acesta fu decursulu si finitulu conferintiei romaniloru din muntii apuseni. — Dumnedieu cu ai si cu sant'a nóstra causa! — N.

---

*) Adica nu intréga, ci numai feodalistii. — R.

Discursulu d. Adolfu Dobrzanky

(tienutu in siedinti'a dela 25 Novembre 1868 a camerei representantiloru Ungariei, in cestiunea de nationalitate.)

(Fine.)

Prin urmare eu sustienu, precum diseiu, ca proiectulu de lege alu maioritatii, — care de o parte nu amintesce natiunile tierei, ci reguléza numai restringerea libertatii individuali a cetatieniloru in privinti'a limbei, éra de alta parte nimicesce legi contrarie cu acestu proiectu de lege, nimicesce legile fundamentali, cari garantéza existinti'a si egal'a indreptatire a natiuniloru, — cu privire la statu este periculosu, cu privire la natiunile neunguresci este nedreptu si neecuitabilu, si, afara de acést'a, cu legile nóstre positive este atatu de necompatibile. in catu onorabil'a camera, dupa parerea mea, cu dreptu nici nu-si póte da concursulu seu la votarea acestui proiectu de lege.

Din contra proiectulu de lege alu minoritatii are o basa prea potrivita pentru pertractarea speciale; ca-ci acestu proiectu de lege, de o parte, garantéza existinti'a si desvoltarea natiuniloru tierei cuprinse in constitutiune, ba garantéza si dreptele pretensiuni de nationalitate alé fractiuniloru nationale mai mice, éra de alta parte nu pretinde teritórie pentru singuratecele natiuni, ceea ce, pre basea istoriei si a legiloru o ar' poté face, si in fine statoresce intrebuintiarea eschisiva a limbei unguresci atatu pre terenulu legislatiunei, catu si pre alu guvernului centralu, ceea ce, pre basea celoru insirate mai susu, inca ar' poté se n'o faca.

Déca maioritatea onorabilei camere totusi ar' fi nelinistita pentru cutare pasu din proiectulu de lege alu minoritatii, care, precum amintiti, pretinde pentru singuratecele natiuni cu multu mai pucinu de catu s'an cerutu prin numerósele petitiuni sustenute in acestu obiectu, séu de catu ar' poté pretinde pre basea privilegieloru séu chiaru pre basea principieloru constitutiunei nóstre: eu sum gat'a a sacrificá totu ce nu contiene mórtea spirituale a natiuniloru neunguresci.

Déca, d. e., nu vi place intrebuintiarea standartelora decosebiteloru natiuni pre langa standartulu tierei, ce de altmintrea este concesu tuturoru jurisdictiuniloru, comunitatiloru, ba si tuturoru bessericeloru si scóleloru, asemene tuturoru corporatiuniloru: eu bucurosu renunciu la acésta pretensiune.

Déca nu vi place arondarea teritorieloru municipieloru, care de altmintrea, dupa cum adverésce art. de lege XX: 1500, s'a potutu ordená ori candu si afara de legislatiune, cu atatu mai vertosu prin legislatiune, si care — considerandu, ca unele capitale de comitatu suntu in departiare de cate 20 de miluri dela marginile comitatului — este neaperatu necesaria in interesulu administratiunei si alu justitiei: eu sum gat'a a renunciá si la acésta pretensiune.

Inca si in alte privintie sum gat'a de a me supune vointiei maioritatii, ba, ce e mai multu, eu asiu fi gat'a a primí orice modificatiune posibile chiaru si cu privire la punctulu, care asecura existinti'a legale si faptica a natiuniloru, la a caruia omisiune nu-mi asiu poté dá concursulu fara de a comite crim'a sinuciderei; anume, eu asiu fi multiamitu, déca s'ar enunciá:

I. Ca, tóte natiunile, cari suntu mentionate cá atari (Nationes) in Tripartitulu Verbóczianu (part. III, cap. 28), constituescu dimpreuna poporulu (populus) unitariu si indivisibile alu Ungariei.

II. Ca, aceste natiuni nu potu se aiba vreunu dreptu de corporatiune decatu singuru cu privire la cultivarea limbei si nationalitatii loru, cu unu cuventu fiindu restrinsa activitatea loru la terenulu culturei; si ca oricare natiune, chiaru si in privinti'a culturei, este redusa la poterile sale proprie, fara de a poté rechiamá vreunu ajutoriu, fia midilocitu, fia nemidilocitu, nici dela una alta natiune nici dela statu.

III. Ca exercitiulu a orice altoru drepturi, anume a drepturiloru politice, nu compete acestoru natiuni, cá unoru corporatiuni, fiindu pentru legislatiune uniculu factoru politicu, poporulu tierei, éra in jurisdictiuni si comune representantii'a legale a locuitoriloru de acolo, precum si, de altmintre, fiecare cetatianu alu patriei, fara deosebire de nationalitate.

Aceste trei puncte nu contienu alta-ce decatu sustienerea legiloru nóstre fundamentali relative la diversele natiuni si la poporulu tierei, cu restringerea apriata, ca natiunile cestionate nu se potu bucurá, cá corporatiuni, de unu exercitiu deosebitu alu drepturiloru politice.

Pre langa tóta acésta restrictiune esentiale, eu asiu fi gat'a a primí proiectulu comisiunei centrali, fara nici una modificare, indata ce cele trei puncte memorate, s'ar adauge catra acel'a, avendu deplin'a convingere, ca unu asemene proiectu de lege ar' multiamí celu pucinu pre partitele mai moderate nationali si ca aceste partite s'ar nisuí apoi din tóte poterile a molcomí pre celelalte.

Se me escusati, domniloru, déca, in contra datinei mele, amu vorbitu mai pre largu in acésta cestiune; inse eu amu tienutu de necesariu a spune cu privire la acésta afacere de una importantia eminente totu accea ce servesce spre chiarificarea ideiloru; amu tienutu de necesariu a dá lamuriri mai vertosu acelor'a, cari considera de exageratu proiectulu minoritatii, cari dicu si respandescu, ca deputatii diferiteloru natiuni suntu nesatiosi si ca impedeca contielegerea pacifica.

Trebuie se scia tóta lumea, dar' mai vertosu publiculu din patri'a nóstra, ca sustienendu deplin'a integritate, politica si teritoriale a patriei nóstra si ca, neavendu cea mai mica intentiune de a restringe ususu eschisivu alu limbei maghiare atatu in legislatiune catu si in cercurile guberniali, noi nu amu doritu decatu cá nimene se nu ni conteste existinti'a nóstra legale si faptica, nici dreptulu ce, nedespartitu de existinti'a nóstra, ni compete spre desvoltarea nationalitatii nóstre, si cá acea ce constitutiunea nóstra a numitu popora (populus) se nu se inlocuiésca prin privilegiulu óre-carei natiuni, buna óra acelei maghiare, ci se se sustiena in ambele privintie legile nóstre fundamentali, in urm'a caror'a legile din 1848 inca nu au prochiamatu principiulu representantiei nationali maghiari, ci alu representantiei poporului.

Trebuie cá publiculu din patri'a nóstra se scia, ca noi amu fostu gat'a de a primí proiectulu de lege alu comisiunei centrale vr'o modificare, déca, cu provocare la legile nóstre fundamentali, acestu proiectu ar' recunósce in preambululu seu celu pucinu necesitatea, ca legile, cari garantéza existintinti'a faptica a natiuniloru nemaghiare, nu se voru abrogá va se dica, ca vomu fi scutiti de unu nou sacrificiu, decretarea mortii nóstre morali atunci, candu din tóte partile, mai de multe ori, ni s'au facutu promisiunile cele mai solemne in favorulu nationalitatii nóstre.

Trebuie cá publiculu patriei nóstre se scia, ca nu deputatii nationalitatiloru — cari suntu in mare minoritate si si gat'a la orice concesiuni compatibile cu vietí'a natiuniloru tierei — nu acesti deputati, dicu, au impedecatu deslegarea unanima a cestiunei de nationalitate; ci au impedecat'o cecalalta parte, maioritatea, prin proiectulu seu de lege, care déca l'amu primí, ne-amu da concursulu la sacrificarea unicei garantie a vietiei nóstre spirituali, basata pre legile patriei nóstre, ba ne-amu da concursulu chiaru la decretarea mórtei nóstre spirituali, inse acestu dreptu nu'lu avemu, si nu'lu are nici intrega legislatiunea.

Déca cu tóte acestea s'ar decretá, prin maiorisare, stergerea séu nimicirea natiuniloru neunguresci din codicele legiloru cá cetatiani buni, noi nu ne vomu opune, ce e dreptu, unei asemene decisiuni provenita din vointi'a maioritatii, decisiune nedrépta pentru deosebitele nationalitati si ominósa pentru viitoriulu patriei nóstre; inse una atare deslegare a cestiunei nationali nu va poté nici candu se insufletiésca pre cetatienii de diverse nationalitati, nici se produca vr'unu sentimentu de sacrificiu; me rogu deci, binevoiésca onorabil'a camera a privi cu seriositate proiectulu de mare importantia, care ni s'a presentatu; binevoiésca a considerá, ca statulu nu este scopu, ci este unu midilocu spre fericirea tuturoru natiuniloru, adica a poporului, si ca, dupa substituirea eventuale a espresiunei legali de „poporu“ prin natiunea maghiara, deputatii croati insi-si nu ar' poté se ocupe locu in acésta camera, finduca legislatiunea din 1861, in intielesulu adreseloru sale, a voitu se pacteze atunci cu natiunea croata, cá cu una natiune libera.

Sciu eu pré bine, ca cei poternici, fia individi, fia corporatiuni, nu suntu de comunu gat'a de a cede, ba nici chiaru de a se abate in catuva dela scopurile loru propuse, ca-ci lingusitorii exageréza totudéun'a poterea si i promitu una eternitate neresturnata; sciu eu, ca suntu multi, cari astépta dela mórtea spirituale, decretata prin lege, a natiuniloru nemaghiare, maghiarisarea acelor'a, si asia una augmentatiune considerabile a natiunei maghiare, accea ce ar' impedecá si mai multu o abatere catu de pucina dela calea propusa.

Dara sum convinsu, ca cei cari stau in culmea poterei, trebuie se se ferésca mai tare de laudele lingusitoriloru, si se se imprietenésca cu adeverulu, ca tóta poterea este trecatória. Celu poternicu numai atunci póte fi ecuitabile, deci numai atunci póte implení pretensiuni basate pre dreptulu naturei si pre legile positive, candu poterea nu i este inca clatinata, séu candu indulginti'a lui nu póte fi considerata decatu cu una efluintia a liberei lui vointie.

Éra ce se tiene de ungurisarea in venitoriu a natiuniloru neunguresci, póte ca fractiunile mai mice, asiediate in tienuturi locuite mai cu séma de unguri, se voru ungurisá, mai alesu déca natiunea ungurésca nu va fi apesatóri'a, ci conducatóri'a celoralalte natiuni; inse cá massele natiunaloru neunguresci, cari numera milióne si milióne, se se ungurisieze, este preste tóta potinti'a, mai alesu déca vomu consideră nu numai momentós'a impregiurare, ca natiunile neunguresci formeza maioritatea locuitoriloru tierei, ci vomu cautá si la situatiunea nóstra geografica, si eu sum convinsu, ca Ungari'a chiaru asia de pucinu va fi séu va poté fi canduva ungurésca, pre catu de pucinu Turci'a va fi séu va poté fi canduva turcésca.

Partinescu proiectulu de lege susternutu prin amiculu meu Alexandru Mocioni. (Aprobare vina din partea deputatiloru nationali.)

(Vomu publica si inceputulu cuventarii, cá se fia intrega, spre a se poté invatia in declamari si la conveniri. —) —

UNGARI'A. Pana in 17 se alesera in comitatele Ungariei 36 deákisti si 23 de ai stangei. Intre nationali serbi se alese renumitulu Petru Cernowics.

— Ministeriulu emise una ordinatiune in caus'a alegeriloru subscrisa de toti ministrii, prin care se provóca jurisdictiunile tierei, cá toti cei ce impedeca, maltratéza ori amenintia séu silescu pe cineva asi dá votulu la alegeri in contra convingerei sale, se se traga la judecata fara deosebire de partite; si fiscalii suntu indatorati a apela indata in contra sentintieloru criminale fia acele condemnatórie ori liberatórie; militia inca s'a tramisu prin cercurile de alegeri ale Ungariei, se impedece varsarile de sange. —

— Pentru oficirii de honvedi s'a mai adausu si favorulu, cá se li se compute anii de sierbitiu si cei dinainte de 1848. — Comitetulu de alegere din Timisiór'a s'a desfacutu. —

— Din Croati'a despre calatori'a Maiestatiloru Sale referamu, ca Maiestatea Sa imperatés'a s'a reintorsu petrecuta de salutarile cele mai cordiale la Pest'a; ér' Maiestatea Sa imperatulu, dupace visitá si Carlstadt, unde fù ér' cu entusiasmu primitu, calatori la Fiume, unde i se facù cea mai pompósa primire si fù salutatu si de Osman-Pasia in numele Sultanului. —

AUSTRO-UNGARI'A Vien'a. Resolutiunea poloniloru inca totu se amana de pe o di pe alta si polonii incepura a si arata desperarea. Senatulu imperialu nu primi legea pentru organisarea glóteloru. Esta e unu semnu, ca vienesii nu se impaca cu pré multa organisare de armare. La ordinea dilei se afla si bugetulu pe 1869. Din Boemi'a se scrie, ca érasi au inceputu adunarile in meetinguri. Se crede, cumca Bismark va atrage pe boemi, cá se faca unu regatu sub regele Saxoniei, apoi intentionéza se dè Posenulu la poloni, cá se constitue unu statu polonesu de catra Rusi'a, déca va puté se se desdaunéze cu Germani'a dincolo de Mainz. — In Lemberg in meetingu opositiunea decise, ca reform'a contributiunei se tiene de dieta si delegatiunea polóna se se incórde a executa acésta dorintia. —

Cronica esterna.

ADUNAREA SOCIETATII „TRANSILVANI'A. *)

Procesu-verbale.

Siedinti'a II, Februariu 9 1869, la un'a óra dupa amédi. In localulu societatii de arme etc.

Presiedinti'a dlui A. Papiu Ilarianu.

I. D. secretariu Demetriade da citire procesului verbale alu siedintiei trecute.

Se primesce.

II. D. Timoléuu, reportórele comisiunei insarcinata cu verificarea socoteloru societatii, da citire reportului comisiunei, prin care se constata, ca darea de séma a comitatului si a casieriei si tóte lucrarile comitetului suntu in cea mai perfecta regula.

Neluandu nimeni cuventulu, se punu la votu conclusiunile reportului, si se primescu in unanimitate, intre cele mai vii aplause.

III. D. presiedinte aduce la cunoscinti'a adunarei donatiunea ce onorabilele d. N. Opranu din Craiov'a face societatii Transilvani'a, in suma de

500 galbeni a se respunde în cursu de diece ani, cate 50 galbeni pe fiacare anu.

Se da lectura actului de donatiune intaritu in tóta form'a de catra tribunalulu Doljiu.

Se da lectura scrisorii dlui N. Opranu din 24 Ian. curentu, adresata presidintelui societatii.

Ambele aceste acte se asculta intre cele mai vii aplause.

Dupa care, d. presiedinte continua dicundu, ca famili'a Opranu s'a distinsu totudéun'a in Romani'a de preste Oltu; parintele dlui Opranu erá unulu din acei romani, cari luptara pentru isgonirea limbei grecesci din beseric'a romana; pe d. N. Opranu a avutu fericirea de a'lu cunósce de suntu acum a-pr6pe 20 de ani, atunci d. presiedinte voiea se scóta la lumina istori'a romaniloru din Daci'a superiore; asta opera inse nu erá se védia lumin'a fara ajutoriulu dlui Opranu, care de abia cunoscundu pe autore, se prenumera la unu numeru insemnatu de exemplare din oper'a inca nepublicata, astfeliu in catu din sum'a respunsa, anticipand'o, potu se se publice oper'a intréga, d. Opranu vine acum a ne oferi donatiunea ale carei acte se citira (aplause prelungite).

Puinduse la votu acceptatiunea acestei donatiuni, adunarea o accepta cu recunoscintia in unanimitate.

D. presiedinte propune de a se proclamá d. N. Opranu, pentru acésta fapta atatu de nationale, de binefacatoriu alu societatii.

D. Lazarescu propune si de presiedinte de onóre.

Se observa inse ca titlulu de presiedinte de onóre s'a datu la mai multi inse; éra titlulu distinctivu de binefacatoriu alu societatii nu'lu are inca nimene in societate si nimene nu'lu merita mai multu decatu d. N. Opranu.

Se pune la votu titlulu de binefacatoriu alu societatii si membru alu adunarei, si se primesce in unanimitate si intre cele mai frenetice aplause.

IV. Se da lectura demisiunii dlui P. I. Cernatescu, vice-presiedinte alu societatii, care, esprimendu profund'a sa recunoscintia pentru alegerea distinsa, cu care 'lu a onoratu adunarea in sesiunea precedinte, se róga ca adunarea, luandu in consideratiune, ca i lipsesce timpulu de a se ocupá intru unu modu constantu la lucrarile societatii, se binevoiésca a i acceptá demisiunea ce o da cu o via parere de reu.

De asemene se da lectur'a demisiunii dlui Dr. I. T. Chetianu, membru alu comitetului, care, stramutandose la Iasi, nu póte luá parte la lucrarile comitetului.

D. presiedinte deci propune alegerea unui vice-presiedinte alu societatii si a unui membru alu comitetului.

Siedinti'a se suspinde pentru cinci minute.

La redeschiderea siedintiei, se procede la alegere prin votu secretu.

Resultatulu votului este urmatoriulu:

D. G. Chitiu vice-presiedinte cu 31 voturi din 32 (vii aplause) alu 32-lea votantu n'a propusu vice-presiedinte.

D. Stoianu membru alu comitetului cu 18 voturi din 32. Celelalte voturi s'au impartitu intre dd. Dimitriade, Stravolca etc.

D. Ghitiu se proclama de vice-presiedinte si d. Stoianu de membru alu comitetului in adause.

D. I. Stoianu, care era presentu multiamesce adunarei pentru onórea ce i a facutu cu acésta alegere, si promite, ca -si va dá tóta silinti'a de a se aratá demnu de increderea ce a pusu-o intr'ensulu.

V. D. Pompiliu declama o frumósa poesia intre cele mai vii aplause.

VI. Ne mai fiindu nemic'a la ordinea dilei, siedinti'a se redica la 3 óre din di, remanendu cá acestu procesu verbale se se verifice de comitetulu societatii.

Datu in Bucuresci, in sal'a societatii de arme.

Presiedinte: A. Papiu Ilarianu.

Secr.: P. G. Cetatianu, Dimitriade.

FRANCI'A. Parisu 12 Martiu. Resbelu séu pace suntu intrebarile, care ocupa nu numai opiniunea si combinatiunile cercuriloru mai inalte, ci chiaru si cuprinsulu imperatului, ma si pe poporu. Maresialulu Niel pregatesce si silesce la resbelu. Ducele de Persigny sta pe lunga introducerea responsabilitatii ministriloru si pace, principele Napoleonu in favórea libertatii si resbelu; si ministrulu Rouher pentru statulu quo alu politicei. Caus'a cu Belgi'a cu tóta alarmatóri'a descriere a situatiunei, cu tóta fric'a panica, ce se incérca a imprastia Berolinulu prin bursele Europei, nu sta asia reu, cum credu nemtii, pentruca regele Belgiei e aplecatu si ministrii inca se voru apleca a nu trage degetu cu interesele Franciei, cari nu sciu de poprire. —

Despre alianti'a intre Victoru Emanuelu si Napoleonu, cumca exista inchiaiata, nu se mai indoiesce nime; ma se crede, ca si Austri'a intrá in catuva in acésta combinatiune. — Amu mai dis'o si o repetimu, ca politic'a intre Franci'a si Prusi'a si o desfasiura prin combinatiunea facuta inca se va desfasiura prin combinatiunea facuta intre sene. — Franci'a adica va impinge pe Prusi'a la vreunu pasu necorectu. Prusi'a se va lasa atacata, inse incependu cumva Rusi'a de alta parte a pune focu la caus'a orientului, iute se voru impaca, pentru folósele omogene ce le au in Orientu. Re-chiamarea contelui Usedom din Florenti'a inca e unu semnu, ca alianti'a intre Franci'a si Itali'a s'a facutu, si Usedom n'a avutu destula influintia de a o impedeca, deci elu s'a facutu de prisosu. —

In politic'a esteriór'a de insemnatu chiamarea si schimbarea ambasadoriloru. Gramond solulu Franciei din Vien'a fù chiamatu la Parisu. Werther totu din Vien'a la Berolinu, Nigra dela Parisu la Florenti'a si Ignatieff dela Constantinopole la Petersburg. — Ceva trebuie se insemneze si aceste vino 'ncoa, — déca nu multu, celu pucinu schimbarea politicei de pana acum. —

Varietati.

— C. Em. Péchy darui pentru monumentulu imper. Maximilianu 100 fl. —

— Ból'a de vita a incetatu in totu Ardélulu.

— D. cons. Elia Macelariu a luatu asupra-si inspectoratulu generale alu bancei „Transilvani'a“.

— Diurnalele straine ocupate cu alegerile, totu se ocupara si cu reflexiuni despre adunarea dela Mercurea. „K. K.“ condamna intieligenti'a romana, ca de ce vreau se tiena poporulu in neactivitate. Noi, deocamdata i amu respunde scurtu: Pentrucá se mai ferimu virginitatea moralitatii de corruptiunile si vitiile cele mai nepomenite in vreunu statu din lume la alegeri, cá se nu se ingrópe in nenorociri; si apoi se nu tiena poporulu nostru asia de batucitu la consciinti'a de sene, incatu se créda ademeniriloru dusmanóse intereseloru si fericirii lui, fara a intrebá si a consulta intielegintia lui, care orcum, dar' va fi cu cera mai sinceru binevoitória poporului romanu, decatu antagonii lui seculari. Óre nu vorbimu dreptu? — „M. Polgár“ referi numai cele intemplate dar' sub titulu de conventiculu dela Mercurea. Asia, cum fura conventicule tóte adunarile invitate si de „M. P.“ si de „P. N.“ ale partiteloru celorulalte. Ce se face la lumin'a lumii dupa dreptulu constitutionalu e conventiculu? „M. P.“ trebuie se fia ujmagyar, déca nu recunósce legalitatea conferintieloru de partite in caus'a constitutionale. „K. K.“ o cunósce. „Hazánk“ apoi ne cetesce levitii tienendune de ómeni fara logica. Vomu reveni la una revista respectiva.

Pana atunci nu potu retacé negatiunea lui „K. K.“ din Nr. 32, unde dice, ca numai 150 insi au fostu din intieleginti'a in Mercurea, si 100 din prostime, dar' nu 400. E de notatu, dice „K. K.“, ca multi asteptati nu venira si poporulu nu s'a alaturatu cu mare entusiasmu (la conclusele conferintiei?). Vomu vedé care cercuri si care nu. Ma, dice „K. K.“, ca si gazdele cele mai bune din Mercurea s'au retrasu cu totulu dela actulu acestu serbatorescu, ceea ce a casiunatu de s'a vorbitu de reu despre preconisatorii pasivitatii. Noi nu credemu acestoru vorbe, pentruca tocma si in momentulu de facia ne sosira dóue telegrame, despre alaturare entusiastica la conclusele conferintiei din Mercurea, vedi la inceputu. —

— O romana curagiósa. In 21 Febr. o romana de treidieci ani la Monora in Alb'a inferióra a omoritu cu una maciuca unu lupu mare, care atacá pe canele ei de curte si era mandra, candu i se laudá curagiulu de catra cei ce i vedea pelea portata. —

— Doi insi se disputá aspru, ca mamalig'a nu o poti aduce se prinda focu; unulu inse dintre ei dise: Se vede, ca n'ai mancatu pogace cópta 'n spuza, ca dóca o pui si pe jaraticu, apoi arde cá putregaiu; celalaltu observá: nu cá resina! — Apoi se invoira se astepte probe. —

Nr. 45/1869.

Publicatiune.

Din partea subscrisului notariu regiu publicu, cá comisariu, se dà prin acésta la publica cunoscientia, cá in urmarea aplacidarii inclitului judeciu magistratuale din Brasiovu cu datu din 13 Martiu 1869 Nr. 978/civ se va vinde prin licitatiune libera, la celu ce va da mai multu, stupin'a séu vill'a Dómnei Mari'a Panu despartita de suptu Nr. protocolului fundauariu 40 in Ioanovits de suptu Nr. protocolului fundauariu 40 in Ioanovits de suptu Nr. protocolului fundauariu 40 in Ioanovits